

Objektum-orientált tervezési minták

OOP tervezési minták	
■ Tipikus de különböző kontösben visszatérő problémák objektum-orientált modelljei ■ Példák tervezési mintákra (design patterns): • Sablonmetódus • Gyártó metódus • Iterátor • Toldalék • Homogén összetétel • Stratégia • ...	
2 / 36	

Tervezési minták leírása	
■ Minta neve: tömören és találóan leírja a minta koncepcionális tartalmát ■ Alapötlet: probléma típusa, mi a megoldás célja ■ Esettanulmány: alkalmazási mintapélda tervezésének leírása ■ Alkalmazhatóság: a minta milyen helyzetekben alkalmazható, mozgástér, kompromisszumok, kötöttségek ■ Felelősségek és együttműködés: tervezési minta osztályai, felelősségek hozzárendelése, együttműködés sémája	
3 / 36	

Sablonmetódus

■ Alapötlet:

- egy művelet megvalósításának vázát az őosztályban absztrakt metódusok meghívásával definiáljuk
- az absztrakt metódusokat a származtatott osztályban implementáljuk

■ Esettanulmány

- pl. az `AbstractList` osztály `indexOf()` művelete sablonmetódus
- a `get()` és a `size()` absztrakt műveleteket a származtatott `ArrayList` osztályban implementáljuk

4 / 36

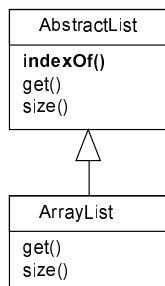

Sablonmetódus

■ `indexOf()`

- definiálja egy adott elem megkeresésének algoritmusát
- ehhez szükség van a `get()` és a `size()` metódusokra, melyek implementálását a származtatott `ArrayList` osztályra bizza

5 / 36

Alkalmazhatóság

- A sablonmetódust kódmegosztásra és elvonatkoztatásra használjuk
- A származtatott osztályok hasonló algoritmusainak vázát emeljük ki az őosztályba
- A primitív műveletek implementálását a konkrét származtatott osztályokra hárítjuk

6 / 36

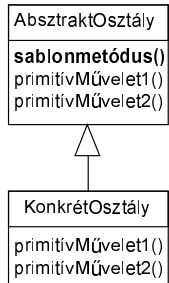

Felelősségek és együttműködés

- **AbsztraktOsztály**
  - implementálja az algoritmus vázát mint sablonmetódust
  - deklarálja az absztrakt elemi műveleteket
- **KonkrétOsztály**
  - az algoritmus vázát az AbsztraktOsztálytól örökli
  - megadja az elemi műveletek implementációját

7 / 36

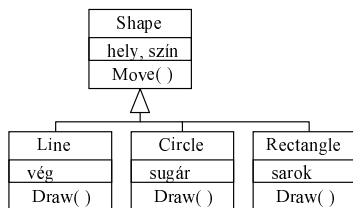

Alkalmazási példa

- **Move():** sablonmetódus, absztrakt draw() metódusokat hív meg
- **Draw():** primitív művelet, melyet a származtatott osztályok implementálnak

8 / 36

Gyártó metódus

- **Alapötlet**
  - a példányosítást egy absztrakt metóduson keresztül végezzük
  - a példányosítandó osztály kiválasztását nem kell a példányosítást igénylő kódra bízni

9 / 36

Gyártó metódus

■ Esettanulmány

- minden Collection interfészt implementáló adatszerkezet bejárásához szükség van egy Iterator interfészt implementáló objektumra
- az iterator objektumot a Collection.iterator() **gyártó metódus** hozza létre
- az iterator objektum konkrét típusát nem kell ismernünk a példányosításhoz
- a Collection.iterator() implementációja ugyanakkor az adatszerkezetet reprezentáló osztály felelősége

10 / 36

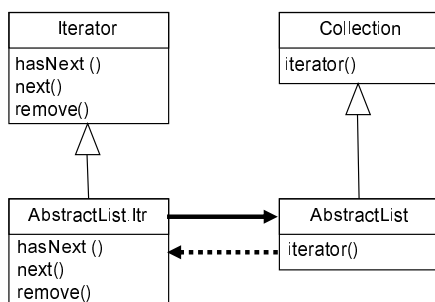

Esettanulmány

11 / 36

Alkalmazhatóság

- A példányosítást kezdeményező osztály nem akarja, vagy nem képes a példányosítandó osztályt rögzíteni
- Függetleníteni lehet egy interfész klienseit az interfész implementációjának kiválasztásától
- Gyakran párhuzamos típushierarchiákat köt össze

12 / 36

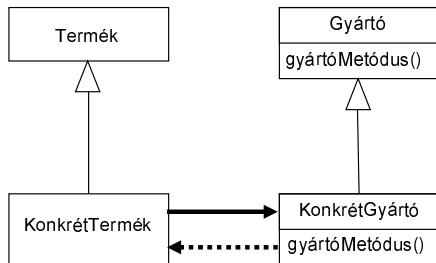

Felelősségek és együttműködés

13 / 36

Felelősségek és együttműködés

- Termék
  - definiálja a gyártó metódus által példányosított osztályok őstípusát
- KonkrétTermék
  - implementálja a Termék interfészt
- Gyártó
  - deklarálja a gyártó metódust, melynek visszatérési értéke a Termék interfész implementációja
- KonkrétGyártó
  - implementálja a gyártó metódust

14 / 36

Iterátor

- Alapötlet
  - adatszerkezettől és absztrakt adattípustól független interfész aggregátumok bejárásához
- Esettanulmány
  - az adatszerkezet bejárásának mechanizmusát egy olyan független iterátor osztályba emeljük ki, amely implementál egy közös Iterator interfészt

15 / 36

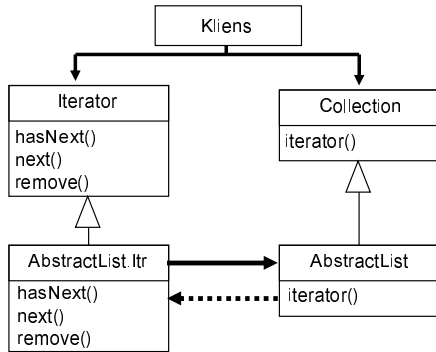

Esettanulmány

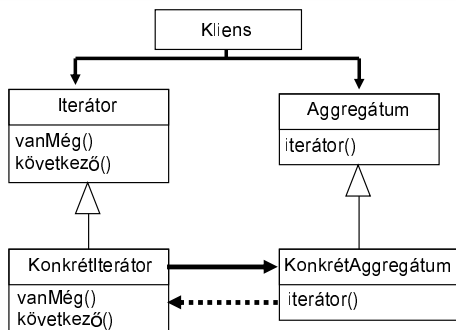
16 / 36

Alkalmazhatóság

- A bejárásához szükséges interfészt és implementációját függetleníthetjük az adatszerkezettől
- Közös őssel nem rendelkező aggregátumokat is egyazon interfésszel tudunk bejárni
- Az iterátor belső állapota független az aggregátumtól, így egyszerre több bejárás is folyamatban lehet
- Egy aggregátum többféle iterációt is támogat (pl. lista esetén előlről hátra vagy hátulról előre)

17 / 36

Felelősségek és együttműködés

18 / 36

Felelősségek és együttműködés

- Iterátor
  - definiálja az adatszerkezet bejárásához szükséges interfészt
- Konkrétiterátor
  - implementálja az Iterátor interfészt
  - tárolja az iteráció aktuális állapotát
- Aggregátum
  - deklarálja az iterátort gyártó absztrakt metódust
- KonkrétAggregátum
  - implementálja a gyártó metódust, amely létrehozza a Konkrétiterátor osztály egy példányát

19 / 36

Toldalék

- Alapötlet
  - a funkcionális kiterjesztést nem örökléssel, hanem objektumkompozícióval és delegációval valósítjuk meg
  - a kiterjesztések egymással dinamikusan kombinálhatók

20 / 36

Toldalék

- Esettanulmány
  - input/output kezelése Jávában csatornákon keresztül történik
  - csatorna felelősségei:
    - fizikai tárolási szerkezet (pl. fájl vagy memória) hozzárendelése
    - pufferek biztosítása
    - elemi típusok kódolása/dekódolása
  - a csatorna különböző felelősségei külön osztályokhoz vannak hozzárendelve
  - a csatorna bizonyos műveleteket nem maga hajt végre, hanem azokat egy alárendelt csatornához delegálja

21 / 36

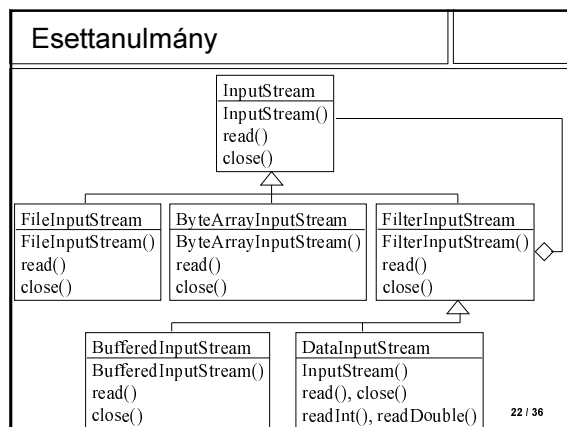

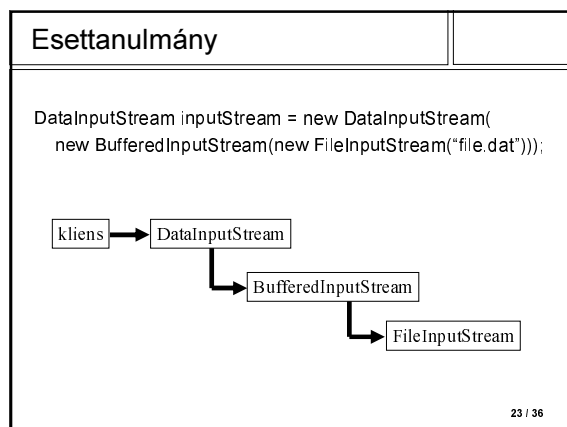

Alkalmazhatóság	
■ Egy osztály többféle, egymástól független kiterjesztésére van szükség, amelyeket még kombinálni is szeretnénk ■ A toldalékos megoldás előnyei • toldalék több osztály példányaihoz is kapcsolható ⇒ kvázi többszörös öröklődés • toldalékok kombinálhatók • a toldalékot dinamikusan kapcsoljuk az objektumhoz • a toldalékok interfészen keresztül kapcsolódnak a kiterjesztett osztályhoz ⇒ függetlenül módosíthatók	
24 / 36	

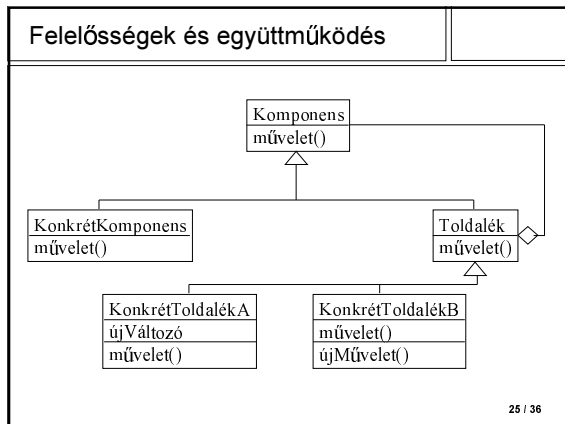

Felelősségek és együttműködés	
■ Komponens • definiálja a todalékkal bővíthető objektumok közös interfészét ■ KonkrétKomponens • definiál egy konkrét osztályt, melynek viselkedése todalékokkal kiegészíthető ■ Toldalék • egy komponens objektumhoz kapcsolódik, amelyhez delegálja a műveleteket • maga is kompatibilis a Komponens interfésszel ■ KonkrétToldalék • új viselkedéssel terjeszti ki a Komponens interfész implementációit	
26 / 36	

Homogén összetétel	
■ Alapötlet • homogén rész-egész hierarchia elemeit egységes interfészen keresztül kezeljük • elemi és összetett objektumokat összefonó polimorfizmus ■ Esettanulmány • AWT (Abstract Windowing Toolkit): a felhasználói felület komponenseit objektumok reprezentálják • elemi objektumok: címke (Label), gomb (Button) • összetett objektumok: ablak (Window), panel (Panel), görgetőablak (ScrollPane) • a hierarchikus építkezés végett az elemi és az összetett objektumokat egy egységes Component interfészen keresztül látjuk	
27 / 36	

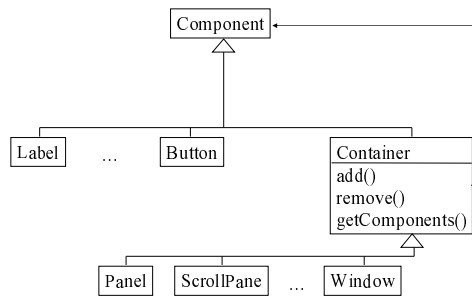

Esettanulmány

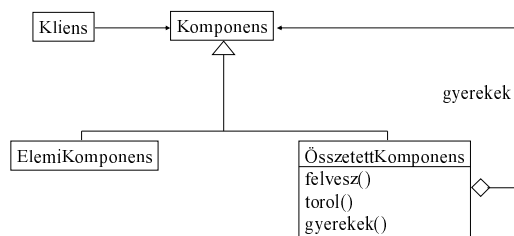
28 / 36

Alkalmazhatóság

- azonos őstípusú komponensekből álló rész-egész hierarchiák felépítése
- elemi komponensek polimorfizmusát kiterjesztjük az összetett komponensekre
- összetett komponensek rekurzív kompozíciója
- az összetett komponens kliensének nem kell foglalkozni a gyerekek kezelésével

29 / 36

Felelősségek és együttműködés

30 / 36

Felelősségek és együttműködés

- **Komponens**
  - definiálja a rész-egész hierarchia elemeinek közös interfészét
- **ElemiKomponens**
  - definiál egy elemi komponenszt reprezentáló osztályt
- **ÖsszetettKomponens**
  - definiálja a gyerekek kezeléséhez szükséges interfészt és annak általános implementációját
  - a műveleteket gyakran rekurzívan továbbterjeszti
- **Kliens**
  - a rész-egész hierarchia elemeit a Komponens interfészen keresztül kezeli

31 / 36

Stratégia

- **Alapötlet**
  - egy algoritmust külön objektumként implementálunk
  - objektumkompozícióval választhatunk a variánsok közül
- **Esettanulmány**
  - AWT komponensek elrendezése sémák szerint történik
  - az elrendezés algoritmus nem a Container leszármazottaihoz van hozzárendelve (redundancia és kombinatorikus robbanás kiküszöbölése)
  - az elrendezési sémák egy LayoutManager ösinterfészen keresztül külön hierarchiával vannak definiálva
  - az elrendezési séma a konténer stratégiája

32 / 36

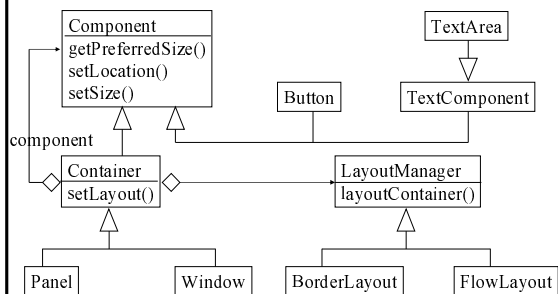

Esettanulmány

33 / 36

Alkalmazhatóság

- Az objektumok viselkedésének egy bizonyos aspektusát függetlenül akarjuk kezelni:
  - nem csak egy osztály, hanem egy osztályhierarchia viselkedését akarjuk variálni (kombinatorikus robbanás elkerülése)
  - egy adott viselkedést leíró kód egységbe zárása
  - az eredeti osztály egyszerűsítése azáltal, hogy a viselkedés egy aspektusa jól elkülönül egy interfészen keresztül

34 / 36

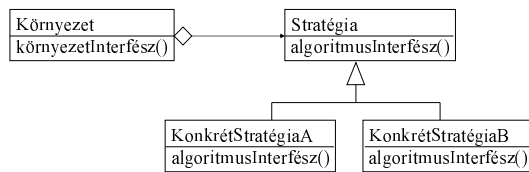

Felelősségek és együttműködés

35 / 36

Felelősségek és együttműködés

- Stratégia
  - definiálja a viselkedési variációk közös interfészét
- KonkrétStratégia
  - megvalósít egy konkrét viselkedési variációt
- Környezet
  - viselkedésének egy részét a KonkrétStratégia objektummal együttműködve határozza meg
  - a kommunikáció a Stratégia interfészen keresztül történik
  - átadja a variáció megvalósításához szükséges adatokat, vagy a saját referenciáját a KonkrétStratégia objektumnak

36 / 36
